

üzlet

Úszó pénzek | Alapos remények | Különjárat

Kifektetett befektetők

Megtakarított pénzük 90-95 százalékát is elbukták azok a közéleti és médiaszemélyiségek, akik hittek a K&H Bank bombabiztosnak ígért, igencsak megtévesztő befektetésében. A pénzügyi felügyelet bírságol, tucatnyi károsult perel, közben a bank a jogszerűség határán próbál alkudozni a károsultakkal.

IVÁNYI BALÁZS

uzlet@hetivalasz.hu

Hamarosan büntetőfeljelentést tesz a K&H Bank ellen csalás miatt annak az ügynek néhány károsultja, amelyben a pénzügyi felügyelet a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) határozata szerint is megtévesztette az ügyfeleit. Több károsult ügyvédje szerint ugyanis a bank gyakorlata kiérdemelte a csalás büntetőjogi fogalmát: azaz tévedésbe ejtette, majd tévedésben tartotta az ügyfeleket, és ezáltal kárt okozva, jogosulatlan előny szerzésére törekedett. Hogy a csalás ténye valóban fennáll-e, azt majd a bíróság fogja eldönteni, az viszont tény: több tucatnyi polgári peres eljárás már folyik az ügyben a K&H Bank ellen, és a PSZÁF elmarasztaló határozata mellett a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) is vizsgálatot folytat.

Az ügy három évvel ezelőtt kezdődött, amikor is a K&H belga anyabankja, a KBC

Bank által kibocsátott pénzügyi konstrukcióval kezdte ostromolni a kiemelt ügyfeleit. Ezeket a különböző londoni utcákról elkeresztelt – Dorset street, Baker street stb. – CDO-kötvényeket (lásd *keretes írásunkat*) bombabiztos befektetesként ajánlották, nemcsak szóban, hanem írásban is. Tavaly novemberre azonban azzal szembesült az egyik, lapunkat megkereső ügyfél, hogy ötvenmillió forintos befektetése mindössze hárommillió forintba zsugorodott, és a bank egyoldalúan elvágott minden menekülési utat, holott ennek épp az ellenkezőjét ígérték a szerződéskötéskor.

Magas kockázat védekezőknek

Amikor a privátbanki ügyfeleket a tanácsadók megke-resték az új befektetési lehetőséggel, egy szerény, mindössze néhány oldalas magyar nyelvű tájékoztatót tudtak adni a termékről. Ebből az derült ki, hogy a

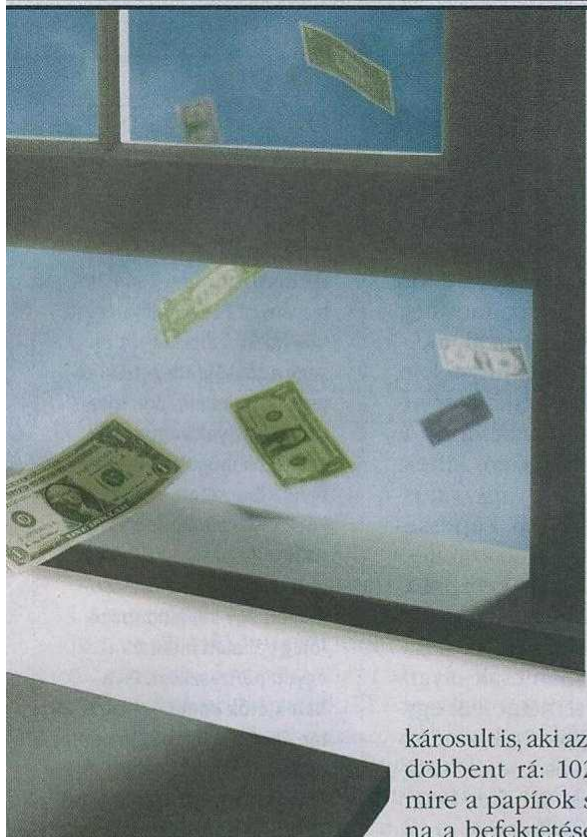
CDO-kkal az ügyfél „több száz, földrajzilag és iparágilag is jól diverzifikált vállalat hitelkockázatát vállalja fel, azaz egy közgazdasági szempontból ideális portfóliót vásárol”, amely a „magyar államkötvénynél is biztonságosabb befektetés”, ugyanakkor annál azért jelentősen magasabb kamatot fizet. A hozzánk forduló károsultak a kötelezően kitöltendő kockázatviselési kérdőív szerint mind a védekező pozíciójú ügyfél besorolást kapták. Ez azt jelenti, hogy számukra a bank csak a lehető legkockázatmentesebb befektetést ajánlhatja. A pénzügyi szakembereknek is nehezen áttekinthető konstrukció miatt aggódó befektetőket azzal nyugtatták meg a privátbanki tanácsadók, hogy a CDO-kra a belga anyabank másodlagos likvidpiacot biztosít, ahol bármikor eladhatják a befektetésüket. Mindezek ismeretében tehát az ügyfelek joggal bízhattak meg privátbanki tanácsadójuk hozzáértésében és jóhi-

szeműségében – hiszen éppen ezért veszik igénybe negyedévente ötvenezer forintért a privát tanácsadói szolgáltatást –, amikor végül vásároltak a befektetési formából. A K&H 2007 első feléig összesen 30 milliárd forint értékben értékesített CDO- vagy mögöttes CDO-kötvényeket.

Elvágott menekülőút

A nagy nemzetközi hitelminősítők (Fitch, Moody's) az egyik legjobb, AAA kategóriába sorolták a K&H által eladott CDO-kötvényeket, s ez akkor valóban megegyezett a magyar államkötvények besorolásával. A bank indoklása szerint ez a minősítés elegendő garanciát jelentett ahhoz, hogy ezeket – az állampapíroknál mégis jóval kockázatosabb – befektetéseket a kockázatokat kerülő, konzervatív és védekező besorolású ügyfelek számára is eladják. Csak hogy – hívták fel lapunk figyelmét szakértők – az állampapírok és a piaci köt-

vények kockázati elemei, és ezáltal minősítésük szempontjai merőben eltérőek. Csak a besorolásukhoz használt elnevezésük azonos. Így a kereskedelmi értékpapírok biztonságának az állampapírokhoz való hasonlítása meglehetősen félrevezető.

Az első probléma már a szerződéskötéskor felvetődött: a tájékoztatóban tízéves befektetés szerepelt, az ügyfelek csak az aláíráskor vették észre, hogy a futamidőből 35 év lett. Van olyan

károsult is, aki az aláírás után döbbent rá: 102 éves lesz, mire a papírok szerint lejárna a befektetése. Az ez irányú aggodalmakat a likvid másodpiac felelőseivel oszlatták el a tanácsadók. Az eltérést a K&H kérdésünkre technikai különbségként magyarázza: „a broszúrákba írt 10 év mint várható futamidő került megnevezésre. A 35 éves lejárati a törvényes lejárati napra utal, ami a referenciaportfólióban lévő mögöttes jelzőlogok maximális lejárati dátumát tükrözi. A tőketörlesztés szempontjából a várható lejárati nap számít, és nem a törvényes lejárati nap” – adta meg a dodonai választ a bank.

A befektetés kockázatoságának szempontjából kiemelten nagy jelentőséggel bír, hogy azokat a hitelminősítők milyen kategóriába sorolják be. Így amikor 2008 márciusában egymás után negatív figyelőlistára helyezték a hitelminősítők a KBC Bank CDO-kötvényeit, az nagyon fontos jelzés lett volna a pénzüket ebbe fektető, tudottan kockázatkerülő ügyfelek számára. Erről a K&H viszont egyáltalán nem tájékoztatta a kiemelt ügyfeleit. Amikor a hitelminősítők tavaly júniusban jelentősen rontottak a CDO-k kockázati besorolásán, akkor is csak a honlapján jelentetett meg egy közleményt erről a bank – állítja az egyik károsult, aki befektetése értékének öt százalékra olvadásával akkor szembesült, amikor novemberben kapott egy levelet. Ebben a K&H arról értesítette, hogy a kedvezőtlen piaci körülményekre hivatkozva a KBC egyoldalúan megszüntette a másodlagos likvidpiacot. S hogy az ügyfelek ne fogjanak gyanút, a befektetés kamatait – ami csak két százalékkal haladja meg a bankközi referenciakamatot – úgy fizette (s fizeti ma is), mintha minden rendben lenne. A károsultak szerint ezzel a bank az időhúzásra játszik. Az a cél-

ja ugyanis, hogy minél később szerezzenek tudomást a CDO-birtokosok az elúszó befektetésükről. Az ilyen esetben az ügyek elévülési ideje egy év, azaz csak ezen belül lehet polgári peres eljárás keretében kártérítést követelni. A határidő az ügyfelek nagy részénél még a nyáron lejár.

Piaci pletykák szerint a K&H a KBC nyomására nem tájékoztathatta időben az ügyfeleket arról, hogy a hitelminősítők negatív megfigyelési listára tették a CDO-kat. Logikailag ez akár helytálló is lehet, hiszen a Kulcsár-féle bróker-ügy árnyékával máig küzdő K&H-nak nyilván nem állt érdekében, hogy az újabb botránytól legyen hangos a magyar sajtó. A KBC szempontjából viszont jóformán lényegtelen volt, hogy miket mondanak egy kelet-európai leánybankjáról, viszont kétségtelenül jól jöttek neki az innen származó pénzek – fogalmaztak a *Heti Válasznak* banki szakértők.

Vizsgálatok, bírságok

A PSZÁF-hez több mint harminc panasz érkezett a K&H eljárása miatt. *Schiffer Péter*, a felügyelet főigazgató-helyettese lapunknak elmondta: az első panaszok után még decemberben asz- »

Csúsztatott a Raiffeisen

A CDO-k ügyéhez kísértetiesen hasonló eljárásról számolt be a Raiffeisen Bank gyakorlatából két ügyvédi iroda. A Nógrádi és a Zalán Gábor Ügyvédi Irodához érkezett bejelentések szerint a Raiffeisen felelőtlenül és agresszívan értékesített befektetési terméke révén több mint 100 milliárd forintos veszteséget okozott exportorientált vállalatoknak és magánszemélyeknek. Az ügyvédek a panaszok alapján arról értesítették a nyilvánosságot, hogy a Raiffeisen

Bank árfolyamindex swap nevű termékét minimális tájékoztatás és elégtelen kockázatfelmérés mellett adta el nagy mennyiségben. Az átláthatatlanul bonyolult konstrukció értékesítésekor az ügyvédek szerint az eladók sem voltak egészen tisztában a termékkel. Ráadásul a befektetés értékét meghatározó változók együttes negatív elmozdulását nem mutatta be a Raiffeisen az ügyfeleknek, így a valóságosnál három és félszer kisebb kockázatot jelzett.

Elégtelen volt a termék ismeretének és az ügyfelek kockázatviselési hajlandóságának felmérése is, amely csak formailag felelt meg a jogszabályoknak. A Raiffeisen azzal védekezik, hogy kizárólag magas kockázatvállalási hajlandóságú, a termék ismeretéről nyilatkozó ügyfeleknek értékesített a termékből, és betartotta az ügyfél-tájékoztatásra vonatkozó jogszabályokat mind a megfelelő írásos dokumentációra, mind a szóbeli tájékoztatásra vonatkozóan.

» talhoz ültették a pénzügyi képviselőit és a károsult ügyfeleket, de nem sikerült megállapodásra jutniuk. A felügyelet vádiratnak is beillő határozatában végül öt pontban sorolja fel a bank vétkeit, mindegyiket azzal fejezve be, hogy a K&H súlyosan megsértette a tőkepiaci törvényt. A felügyelet az itt felsorolt felretájékoztatásokon kívül azt is a K&H szeméretre vetette, hogy a részletes tájékoztatást – amelyben valós képet kaphattak volna az ügyfelek a CDO-k mibenlétéről – a KBC honlapján egy jelszóval védett területen helyezték el. Így az ténylegesen nem volt hozzáférhető. Ráadásul a 180 oldalas dokumentumból mindössze egy néhány oldalas összefoglaló készült magyarul, holott a törvény

szerint az egészet le kellett volna fordítani. A PSZÁF a K&H-t végül a legmagasabb kiszabható bírsággal sújtotta: tízmillió forint megfizetésére és a jogsértő tevékenység felfüggesztésére kötelezte a bankot.

Azóta információink szerint már tucatnyian próbálnak polgári peres úton kártérítést követelni a banktól, miközben állítólag néhányukkal megegyezett a pénzügyi társtalanításról. Hogy hány panaszos van összesen, illetve hogy hányukkal egyeztek meg, és milyen mértékű kártalanítást adtak nekik, a bank üzleti titokra hivatkozva nem árulta el.

A károsultak közös fellépését nehezíti, hogy a K&H mindegyik ügyet egyénileg kezeli, de a perek során is mindegyik károsult más-más bírósághoz került – egy neve el-

hallgatását kérő bírósági alkalmazott szerint azért, hogy még véletlenül se lehessen megvásárolni egy bírótól az egész ügy kimenetelét. Ráadásul a K&H minden eddigi tárgyalást zártta minősített, így nehezen ismerhetik meg egymást az egyes ügyfelek. A károsultak ugyanakkor arra is panaszkodnak, hogy a K&H, attól függően, kinek mekkora a vélt vagy valós érdekérvényesítő képessége, ajánl fel 50 és 80 százalék közötti kártérítést készpénzben vagy részvényre formájában. A K&H elmondása szerint azonban csak olyan mértékben térhetnek el egymástól a megoldások, amennyire az egyes esetek részletei eltérőek. Schiffer Péter – aki maga is hallott már erről szülő pletykákat – azt mondja: azonos károsultak között bármilyen szempont alapján különbséget tenni súlyosan törvényt sértő. Hivatalos panaszt viszont eddig senki nem tett erről a PSZÁF-nél, így a felügyelet nem indíthat vizsgálatot. Ha azonban bebizonyosodna, hogy a bank diszkriminálja az ügyfeleit, akkor annak a következménye már nemcsak pénzbírság, hanem a banki felelős eltávolítása lehet.

A bíróságok mellett másfél tucatnyian a versenyhivatalnál is panaszt tettek tisztességtelen tájékoztatás miatt a CDO-k kapcsán. A versenyfelügyeleti vizsgálat első határideje július 28-án jár le, ám mint Balogh Virágtól, a GVH fogyasztóvédelmi irodájának vezetőjétől megtudtuk: a hivatal várhatóan további hatvan nappal meghosszabbítja a vizsgálatot. Így döntés legkorábban csak szeptember végén várható. Mivel a vizsgálat még folyik, további részletek nem ismerhetők. Ha azonban végül a GVH is elmarasztaló határozatot hoz,

ELTÉRŐ MAGYARÁZATOK

CDO, azaz Collateralised Debt

Obligation: fedezett kötelezvény, a PSZÁF elmarasztaló határozata szerint ez „egy adóssághoz kötött kötelezettség, jellemzően hitelek, kötvények vagy egyéb eszközök mögöttes fedezetével kibocsátott, magas kockázatú értékpapír”. Azaz a kibocsátó KBC Bank ebbe az értékpapírba csomagolt egy sor különböző, főleg vállalati hitelt és egyéb pénzeszközt, és a befektetők ennek kockázatán, illetve nyereségén osztoznak. A K&H tájékoztató anyagában a CDO „szintetikus vállalati követelésekhez kapcsolt elsőrangú kötvényként” szerepel.

Másodlagos piac: itt történik a már kibocsátott értékpapírok adásvétele.

akkor a büntetés a pénzügyi társt előző évi nettó árbevételenek a tíz százalékára is rúghat.

A károsultak egyelőre nem kívánnak a nyilvánosság elé lépni, pedig vannak köztük ismert közéleti, üzleti és médiaszemélyiségek is. Van, aki dolgozik azon, hogy arcokat is kapjon az ügy, de van olyan károsult is, aki ügy fogalmazott lapunknak: szigorúan üzletileg tekint a dologra, és a megoldás után sem akar név szerint megnyilatkozni. Az átlagos banki ügyfelekben mindenesetre jogosan vetődik fel a kérdés: ha egy bank így viselkedik a számára kiemelten fontos pénzügyi partnereivel, akkor mire számíthatnak az alacsony érdekérvényesítő képességgel rendelkező, hétköznapi vagy éppen kispénzű befektetők?